

سقف شیشه‌ای و توانمندسازی زنان در آموزش و پرورش

www.ketab.ir

مؤلف:

مریم معصومی

سرشناسه	:	معصومی، مریم، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدیدآور	:	سقف شیشه‌ای و توانمندسازی زنان در آموزش و پرورش / مؤلف مریم معصومی؛
مشخصات نشر	:	تهران: ندای کارآفرین، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۰ ص.
شابک	:	978-600-482586-3
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	زنان -- ایران -- اشتغال
موضوع	:	Women -- Employment -- Iran
موضوع	:	کارکنان -- توانمندسازی
موضوع	:	Employee empowerment
موضوع	:	مدیران زن
موضوع	:	Women executives
شناسه افزوده	:	صباح اسماعیلی، رعنا، ۱۳۶۹ -، ویراستار علمی
رده بندی کنگره	:	۵۶/۶۱۸۲HD
رده بندی دیویی	:	۴۱۲۵۰۹۵۵/۳۳۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۳۳۳۱۱

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، نبش کوچه انوری، پلاک ۲۹

تلفن: ۶۶۴۰۲۷۲۲

www.NedayeKarafarin.ir

سقف شیشه‌ای و توانمندسازی زنان در آموزش و پرورش

مریم معصومی

ویراستار علمی: رعنا صباح اسماعیلی

صفحه آرا: اکرم ملک نژاد - طراح جلد: رضا کاوه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹ - شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۳-۵۸۶-۴۸۲-۶۰۰-۹۷۸- قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و مخصوص مؤلف است.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
فصل اول: کلیات و مفاهیم.....	۹
نقش زن در تاریخ.....	۹
توجه به زنان در اسناد عام بین‌المللی.....	۱۱
ضرورت آموزش و توانمندی زنان.....	۱۴
مشارکت زنان ایرانی در بازار کار.....	۱۹
فصل دوم: نقش زنان در پیشرفت مدیریتی.....	۲۳
جایگاه زنان در ساختار بخش دولتی.....	۲۷
آموزش زنان، کلید پیشرفت.....	۲۹
اهداف مربوط به بهبود موقعیت زنان.....	۳۰
جایگاه زنان در برنامه توسعه چهارم و پنجم جمهوری اسلامی ایران.....	۳۱
نتایج بررسی برنامه چهارم و پنجم توسعه.....	۳۵
اشتغال زنان.....	۳۶
جایگاه اشتغال و توانمندسازی زنان در قوانین کشور.....	۳۸
موانع اشتغال زنان.....	۴۱
مشارکت زنان برای توسعه پایدار.....	۴۲
مشارکت سیاسی زنان.....	۴۴
راهکارهای ارتقای مشارکت مدیریتی و سیاسی زنان.....	۴۹
مشارکت اقتصادی زنان.....	۵۴
نظریات اقتصادی.....	۵۵
نظریه‌های جامعه‌شناختی.....	۵۶
عوامل مؤثر بر نرخ مشارکت اقتصادی زنان.....	۵۷
مشارکت فرهنگی و اجتماعی زنان.....	۵۸
الگوی فرهنگی - ایجاد فرصت برابر.....	۶۰
غلبه نگاه مردسالارانه بر فرهنگ جامعه.....	۶۱
تغرش، عامل اصلی محدودیت زنان.....	۶۱
فصل سوم: سقف شیشه‌ای زنان در مدیریت.....	۶۵
سقف شیشه‌ای مدیریت.....	۶۷
عوامل بازدارنده مشارکت زنان در سطوح مدیریتی کشور.....	۷۱

۸۰	نتیجه گیری موانع پیشرفت زنان
۸۳	فصل چهارم: توانمندسازی
۸۳	توانمندسازی
۸۶	تفاوت توانمندسازی و قدرت
۸۷	توانمندسازی زنان: چارچوب مفهومی و رویکردها
۹۰	مؤلفه های توانمندسازی
۹۳	ابعاد و شاخص های توانمندسازی
۹۶	رویکردهای توانمندسازی
۱۰۱	نظریه های توانمندسازی
۱۰۱	مدل توانمندسازی لانگه
۱۰۲	نظریه بنت: الگویی برای تلفیق توانمندسازی و ادغام اجتماعی
۱۰۳	توانمندی از دیدگاه آمارتاسن: آزادی در انتخاب چگونه زیستن
۱۰۴	مدل کبیر: نگرش سه وجهی به توانمندسازی
۱۰۵	عوامل مؤثر در توانمندسازی
۱۱۰	اثرات توانمندسازی در سازمان
۱۱۳	روش های اجرایی توانمندسازی کارکنان
۱۱۷	فصل پنجم: زنان و توانمندی مدیریتی در سازمان
۱۱۷	توانمندسازی زنان در سازمان
۱۲۰	توانمندسازی زنان براساس تعاریف سازمان ملل متحد
۱۲۱	نقش سازمان ملل متحد در توانمندسازی زنان
۱۲۶	نقش سازمان ملل در راستای توانمندسازی زنان در ایران
۱۳۰	مراحل کلیدی در فرآیند توانمندسازی زنان
۱۳۳	روش های توانمندسازی زنان
۱۳۵	فصل ششم: راهبردها و مؤلفه های توانمندسازی زنان در آموزش و پرورش
۱۳۶	مؤلفه های توانمندسازی و ارتقا جایگاه مدیریتی زنان در آموزش و پرورش
۱۳۸	توانمندسازی جایگاه زنان در آموزش و پرورش
۱۴۱	منابع

پیشگفتار

زنان، بخش بزرگی از جامعه انسانی را تشکیل می‌دهند که مشارکت و فعالیت آنان، از کلیدهای مهم پیشرفت و توسعه جوامعه بشری است. توانمندسازی، یک پروسه‌ی فعال و چند بعدی است که زنان را قادر می‌سازد تا هویت و قدرت خود را در تمامی حوزه‌های زندگی به رسمیت بشناسند. این مشارکت زوایا و جوانب پنهان و آشکار بسیاری دارد که پرداختن به هرگوشه‌ی آن می‌تواند پنجره‌ای باز به روی پیشرفتی شگرف باشد. مهم‌تر آنکه، زمینه‌سازی این مشارکت نیازمند تغییرات بنیادی و گاه فرهنگی عمیق در جامعه، قوانین و حکومت‌ها و حتی در محیط بین‌الملل است تا با رفع موانع و محدودیت‌ها، شاهد شکوفایی توانایی‌های آنان و مشارکت بیشتر در توسعه و سطوح مختلف اجتماعی باشیم.

ما در دورانی زندگی می‌کنیم که مقبولیت و مشروعیت دولت‌ها با میزان مشارکت اجتماعی مردم به ویژه زنان سنجیده می‌شود، تجربه جهانی ثابت کرده که حضور زنان در عرصه عمومی و سطوح تصمیم‌گیری به اصلاح نظام اداری و بهبود کیفیت خدمات دولتی در کشورهای در حال توسعه کمک شایانی کرده است، بنابراین بر عهده قانونگذاران است که با فراهم‌سازی زمینه‌های توانمندسازی زنان به رشد اقتصادی و توسعه مبتنی بر دانش کشور کمک کنند و مطمئناً عدالت اجتماعی نیز ایجاب می‌کند که به توانمندسازی زنان بپردازیم.

توانمندسازی فرایندی است که طی آن زنان از نیازها و خواسته‌های درونی خود آگاه می‌شوند. جرئت دستیابی به هدف را در خود تقویت می‌کنند و از توانایی لازم برای عملی ساختن خواسته‌های خود برخوردار می‌شوند. زنان در افزایش بهره‌وری و توسعه اجتماعی و اقتصادی کشورها نقشی بنیادی دارند؛ اما در بازار کار زنان سهم اندکی در انتخاب شدن برای رتبه‌های بالای مدیریت سازمانی دارند. در ادبیات

مدیریت، علت عدم ارتقا و پیشرفت زنان را وجود پدیده‌ای موسوم به «سقف شیشه‌ای» می‌دانند. سقف شیشه‌ای به موانع مصنوعی و نامرئی، تصمیمات سازمانی و تعصبات مسئولان سازمان اطلاق می‌شود که مانع پیشرفت اشخاص با صلاحیت به ویژه زنان در داخل سازمان‌ها می‌شود. این پدیده که حاصل عوامل و عناصر متعددی است نشان از تأخر فرهنگی داشته و ناشی از تعمیم نامنصفانه تفاوت‌های زیستی زنان و مردان به حوزه‌های کاری است که تبعات منفی خود را بروز داده و باعث شده است که از توانمندی فکری و تخصصی و قابلیت‌های مدیریتی زنان استفاده مناسب به عمل نیاید.

بر این اساس، مؤلف کتاب در صدد است تا توانمندسازی جایگاه مدیریت زنان را تبیین کند و موانع و راهکارهای ارتقای آن را احصاء نماید. امید است که کتاب حاضر بتواند چراغ راهی برای توانمندی هر چه بیشتر زنان در عرصه‌های شغلی و مدیریتی قرار گیرد.

مریم معصومی

تیر ماه ۱۳۹۹